

AB 2014/416: Misbruik van bevoegdheid tot het indienen van Wob-verzoeken.

[Klik hier om het document te openen in een browser venster](#)

Instantie:	Rechtbank Den Haag (Voorzieningenrechter)	Datum:	7 oktober 2014
Magistraten:	Mr. M.E. Groeneveld-Stubbe	Zaaknr:	C/09/472238 / KG ZA 14-1012
Conclusie:	-		
Noot:	T. Barkhuysen & L.M. Koenraad	Roepnaam:	-
Brondocumenten:	ECLI:NL:RBDHA:2014:12223, Uitspraak, Rechtbank Den Haag (Voorzieningenrechter), 07-10-2014		

Wetgeving: Art. 6:162 BW; art. 4:17 Awb; art. 3 Wob

Brondocument: Rb. Den Haag, 07-10-2014, nr C/09/472238 / KG ZA 14-1012

Essentie

Het zonder redelijke verklaring indienen van een grote hoeveelheid Wob-verzoeken levert in dit geval misbruik van bevoegdheid op. Vordering van de gemeente tot maximering verzoeken op straffe van een dwangsom wordt door de civiele rechter toegewezen.

Samenvatting

Gedaagde heeft in een vrij kort tijdsbestek van circa twee maanden een aanzienlijke hoeveelheid Wob-verzoeken met betrekking tot zeer uiteenlopende onderwerpen ingediend bij de Gemeente, waarbij het verzoek om informatie min of meer was verstopt tussen allerlei (algemene) informatie over het betreffende onderwerp. Verder heeft gedaagde — daarnaar gevraagd — geen overtuigende/redelijke verklaring kunnen geven voor het indienen van zijn verzoeken, zodat niet kan worden aangenomen dat hij bij de door hem gewenste informatie een reëel belang heeft. (...) Op grond van het voorgaande moet ervan worden uitgegaan dat de handelwijze van gedaagde niet was gericht op het (tijdig) verkrijgen van informatie, maar op het ontwichten van de be- en afhandeling van zijn Wob-verzoeken en het incasseren van dwangsommen. (...) Gelet hierop kan niet worden uitgesloten dat gedaagde de Gemeente weer zal benaderen met Wob-verzoeken na afwijzing van de vordering van de Gemeente. De vrees van de Gemeente daarvoor is in de gegeven omstandigheden alleszins reëel, mede gelet op het door gedaagde op de zitting naar voren gebrachte standpunt. Een en ander betekent dat de hiervoor onder 2.1 onder I vermelde vordering zal worden toegewezen.

Partij(en)

Vonnis in de zaak van:

de publiekrechtelijke rechtspersoon gemeente Leiden, eiseres, adv. mr. C.H. Norde,
tegen
gedaagde, adv. mr. J. van Schaik.

Uitspraak

1. De feiten

Op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting van 26 september 2014 wordt in dit geding van het volgende uitgegaan.

- 1.1. Gedurende de periode van 13 mei 2014 tot en met 17 juli 2014 heeft gedaagde 39 brieven gestuurd aan de Gemeente met betrekking tot een breed scala aan onderwerpen. Alle brieven vangen aan met algemene informatie met betrekking tot het onderwerp van de brief. Ongeveer halverwege de brief vraagt gedaagde telkens op grond van de Wet openbaarheid van bestuur ('Wob') om verstrekking van gegevens aangaande het onderwerp, waarna hij de brief vervolgt met het verstrekken van algemene informatie daarover.
- 1.2. De onderwerpen van de brieven van gedaagde betreffen onder meer 'asielzoeker', 'verhuizen/emigreren', 'bezwaarschrift', 'geboorteakte', 'echtscheiding', 'huisvestingsvergunning', 'klachten', 'civiele procedures', 'subsidie', 'sollicitatie', 'gemeente en corporatie', 'toeristenbelasting', 'overlijdensaangifte', 'paspoort/identiteitskaart', 'prostitutiebeleid', 'toezicht en handhaving', 'subsidieregeling zonnepanelen', 'bestemmingsplan', 'voetpad renoveren', 'fietspad aanleggen', 'markt', 'milieubeleid', 'advocatenkosten', 'fietsroutes', 'huisvesting van scholen', 'rijbewijs', 'internaten' en 'verblijfsvergunning'.
- 1.3. Bij besluit van 26 juni 2014 heeft het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente negen verzoeken van gedaagde afgewezen wegens misbruik van de Wob en de Algemene wet bestuursrecht.
- 1.4. Bij besluiten van 10 en 17 juli 2014 heeft het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente in totaal negentien verzoeken van gedaagde afgewezen wegens misbruik van de Wob.
- 1.5. Tegen de besluiten van 26 juni 2014 en 10 en 17 juli 2014 heeft gedaagde geen bezwaar gemaakt.
- 1.6. Ter zake van — in ieder geval een aantal van — zijn Wob-verzoeken heeft gedaagde de Gemeente in gebreke gesteld.

2. Het geschil

2.1. De Gemeente vordert gedaagde, op straffe van verbeurte van een dwangsom:

- I. te verbieden om meer dan twee Wob-verzoeken per kalendermaand bij de Gemeente, dan wel haar diensten of organen, in te dienen;
- II. te gebieden om bij het doen van een Wob-verzoek in de aanhef te vermelden dat het een Wob-verzoek betreft;

een en ander met veroordeling van gedaagde in de proces- en nakosten, te vermeerderen met de wettelijke rente.

2.2. Samengevat voert de Gemeente daartoe het volgende aan.

Gelet op de wijze waarop gedaagde te werk gaat moet worden geconcludeerd dat de door hem ingediende Wob-verzoeken uitsluitend zijn bedoeld om de voortgang en afdoening ervan door de Gemeente te frustreren en op die manier dwangsommen te incasseren omdat de Gemeente daarop niet tijdig heeft gereageerd. Daarmee maakt gedaagde misbruik van zijn bevoegdheid om van de Gemeente informatie te verkrijgen op grond van de Wob en handelt hij onrechtmatig jegens de Gemeente. De Gemeente ondervindt daarvan nadeel, niet alleen voor zover zij eventueel dwangsommen verbeurt, hetgeen overigens nog niet het geval is geweest, maar in het bijzonder doordat de be- en afhandeling van de Wob-verzoeken van gedaagde haar veel mankracht kost. Aan de handelwijze van gedaagde moet dan ook zo snel mogelijk een einde worden gemaakt.

2.3. Gedaagde heeft de vorderingen van de Gemeente gemotiveerd bestreden. Voor zover nodig zal zijn verweer hierna worden besproken.

3. De beoordeling van het geschil

3.1. De vordering van de Gemeente is gegrond op onrechtmatig handelen door gedaagde. Daarmee is in zoverre de bevoegdheid van de civiele rechter — in dit geval de voorzieningenrechter in kort geding — gegeven. Verder is van belang dat gesteld noch gebleken is dat de Gemeente het door haar — middels haar vordering — beoogde doel via een andere (bestuursrechtelijke) weg kan bewerkstelligen. Zij is derhalve ook ontvankelijk in haar vordering.

3.2. Gedaagde heeft aangevoerd dat de Gemeente geen spoedeisend belang heeft bij haar vordering. Daarin kan hij echter niet worden gevolgd. Indien juist is dat gedaagde onrechtmatig handelt jegens de Gemeente, dan wel sprake is van een reële dreiging daarvan, heeft de Gemeente er belang bij dat daaraan zo snel mogelijk een

einde wordt gemaakt. Aan de in het onderhavige verband door gedaagde naar voren gebrachte stelling dat hij na 17 juli 2014 geen Wob-verzoek meer heeft ingediend bij de Gemeente zal hierna in een ander kader aandacht worden besteed.

- 3.3.** Ingevolge artikel 3:13 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek ('BW') kan degene aan wie een bevoegdheid toekomt, deze niet inroepen voor zover hij haar misbruikt. Lid 2 van dat artikel bepaalt vervolgens dat een bevoegdheid onder meer kan worden misbruikt door haar uit te oefenen met geen ander doel dan een ander te schaden of met een ander doel dan waarvoor zij is verleend of in geval men, in aanmerking nemende de onevenredigheid tussen het belang bij de uitoefening en het belang dat daardoor wordt geschaad, naar redelijkheid niet tot die uitoefening had kunnen komen. Op grond van artikel 3:15 BW vinden de artikelen 3:11-14 BW ook buiten het vermogensrecht toepassing voor zover de aard van de rechtsbetrekking zich daartegen niet verzet.
- 3.4.** Kern van het onderhavige geschil betreft de vraag of gedaagde door middel van zijn Wob-verzoeken misbruik maakt van zijn bevoegdheid ex artikel 3 Wob om aan de Gemeente informatie te verzoeken. Gelet op het fundamentele karakter van die bevoegdheid en het bepaalde in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden dient bij de beantwoording van die vraag terughoudendheid te worden betracht.
- 3.5.** Naar het oordeel van de voorzieningenrechter heeft gedaagde — ook indien de noodzakelijke terughoudendheid in acht wordt genomen — misbruik gemaakt van zijn bevoegdheid ex artikel 3 Wob. Daarvoor is het navolgende van belang.
- 3.6.** Gedaagde heeft in een vrij kort tijdsbestek van circa twee maanden een aanzienlijke hoeveelheid Wob-verzoeken met betrekking tot zeer uiteenlopende onderwerpen ingediend bij de Gemeente, waarbij het verzoek om informatie min of meer was verstopt tussen allerlei (algemene) informatie over het betreffende onderwerp. Verder heeft gedaagde — daarnaar gevraagd — geen overtuigende/redelijke verklaring kunnen geven voor het indienen van zijn verzoeken, zodat niet kan worden aangenomen dat hij bij de door hem gewenste informatie een reëel belang heeft. Voorts volgt uit de onweersproken stellingen en producties van de Gemeente dat gedaagde in voorkomende gevallen de Gemeente in gebreke stelde zodra deze — naar zijn mening — niet tijdig reageerde op een verzoek. Bovendien is aannemelijk dat het ambtelijk apparaat van de Gemeente onevenredig en — mede gelet op hetgeen hierna wordt overwogen — onnodig wordt belast als gevolg van de grote hoeveelheid Wob-verzoeken van gedaagde, met alle nadelige gevolgen voor de Gemeente van dien.
- 3.7.** Op grond van het voorgaande moet ervan worden uitgegaan dat de handelwijze van gedaagde niet was gericht op het (tijdig) verkrijgen van informatie, maar op het ontwrichten van de be- en afhandeling van zijn Wob-verzoeken en het incasseren van dwangsommen. Het kan echter niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest dat een dergelijke — niet te rechtvaardigen handelwijze — wordt beloond met het innen van een substantiële hoeveelheid dwangsommen uit de publieke kas.
- 3.8.** De omstandigheid dat gedaagde na 17 juli 2014 geen Wob-verzoeken meer heeft ingediend bij de Gemeente brengt niet mee dat de onderhavige vordering (reeds) om die reden moet worden afgewezen. Anders dan gedaagde lijkt te betogen, geeft dat niet voldoende garantie dat hij niet weer zal aanvangen met het bestoken van de Gemeente met Wob-verzoeken. Opvallend is dat gedaagde is gestopt met het indienen van Wob-verzoeken bij de Gemeente nadat deze hem bij brief van 17 juli 2014 had medegedeeld dat zij haar advocaat opdracht heeft gegeven tot het aanhangig maken van de onderhavige procedure. Volgens de Gemeente heeft gedaagde het indienen van vergelijkbare Wob-verzoeken bij andere gemeenten nadien gewoon voortgezet. Gedaagde heeft dit niet (voldoende gemotiveerd) betwist, zodat van de juistheid van die stelling moet worden uitgegaan. Gelet hierop kan niet worden uitgesloten dat gedaagde de Gemeente weer zal benaderen met Wob-verzoeken na afwijzing van de vordering van de Gemeente. De vrees van de Gemeente daarvoor is in de gegeven omstandigheden alleszins reëel, mede gelet op het door gedaagde op de zitting naar voren gebrachte standpunt.
- 3.9.** Een en ander betekent dat de hiervoor onder 2.1 sub I vermelde vordering zal worden toegewezen. Daarmee wordt gedaagde zijn bevoegdheid ex artikel 3 Wob niet ontnomen en resteert hem — naar moet worden aangenomen — nog een reële/voldoende mogelijkheid om van die bevoegdheid gebruik te maken.
- 3.10.** De vordering sub II zal worden afgewezen. Er bestaat geen — wettelijke — plicht om in de aanhef van een Wob-verzoek uitdrukkelijk aan te geven dat het een Wob-verzoek betreft. Toewijzing van die vordering zou meebrengen dat gedaagde voor wat betreft de (eventueel) door hem in te dienen Wob-verzoeken anders zou worden behandeld dan een ander. Voor zover dat al mogelijk zou zijn, bestaat daarvoor in de gegeven

omstandigheden geen aanleiding.

3.11. Oplegging van een dwangsom, als stimulans tot nakoming van de te geven beslissing, is aangewezen. Aan het totaal van de eventueel te verbeuren dwangsommen zal wel een maximum worden verbonden. Voorts zal worden bepaald dat de dwangsom vatbaar is voor matiging door de rechter, voor zover handhaving daarvan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn, mede in aanmerking genomen de mate waarin aan de veroordeling is voldaan, de ernst van de overtreding en de mate van verwijtbaarheid daarvan.

3.12. Gedaagde zal, als de grotendeels in het ongelijk gestelde partij, worden veroordeeld in de proces- en nakosten, te vermeerderen met de wettelijke rente.

4. De beslissing

De voorzieningenrechter:

- verbiedt gedaagde om meer dan twee Wob-verzoeken per kalendermaand in te dienen bij de Gemeente, dan wel haar diensten en/of organen, zulks op straffe van verbeuren van een dwangsom van € 1.000 voor iedere keer dat gedaagde daarmee in gebreke blijft, met een maximum van € 50.000;
- bepaalt dat de dwangsom vatbaar is voor matiging op de wijze zoals onder 3.11 vermeld;
- veroordeelt gedaagde in de proceskosten, tot op dit vonnis aan de zijde van de Gemeente begroot op € 1.519,77, waarvan € 816 aan salaris advocaat, € 608 aan griffierecht en € 95,77 aan dagvaardingskosten;
- veroordeelt gedaagde tevens in de nakosten, forfaitair begroot op € 131 aan salaris advocaat;
- bepaalt dat, indien niet binnen veertien dagen na het uitspreken van dit vonnis aan de kostenveroordelingen is voldaan, daarover de wettelijke rente verschuldigd;
- bepaalt dat, indien en voor zover gedaagde niet binnen veertien dagen na aanschrijving aan het vonnis heeft voldaan en het vonnis om die reden door de Gemeente aan gedaagde is betekend, de nakosten worden vermeerderd met een bedrag van € 68 aan salaris advocaat, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de vijftiende dag na voormelde aanschrijving en met de exploitkosten van de betekening van dit vonnis;
- verklaart dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad;
- wijst af het meer of anders gevorderde.

Noot

Auteur: T. Barkhuysen & L.M. Koenraad

1. Wie regelmatig met ambtenaren spreekt, weet dat tegenwoordig elke overheidsinstantie haar eigen veelschrijver annex 'dwangsommenjager' annex 'hoofdpijnburger' heeft. En wie regelmatig dit tijdschrift raadpleegt, weet dat veel overheidsinstanties en rechterlijke instanties onorthodoxe maatregelen treffen om veelschrijvers te bewegen tot stoppen met het nog langer ontwrichten van hun ambtelijke organisaties teneinde zoveel mogelijk dwangsommen te incasseren. Veel van de zojuist bedoelde maatregelen hebben een procedureel karakter en zijn gestoeld op het argument dat de veelschrijver misbruik van zijn bevoegdheid (als bedoeld in art. 3:13 BW) — tot het communiceren met de geplaagde overheidsinstantie — maakt en aldus onrechtmatig handelt. Daarbij valt op dat de overheid niet bang is om zich tot de burgerlijke rechter te wenden met de vordering om de veelschrijver te verbieden vaker dan enige keren per week, maand of jaar met de eisende overheidsinstantie (lees: publiekrechtelijke rechtspersoon) te communiceren, op straffe van een dwangsom en soms zelfs lijfswang.
2. Aldus is een heel palet aan (rechterlijke) maatregelen ontstaan. Zo maakte de Afdeling bestuursrechtspraak uit dat bepaalde verzoeken om verstrekking van stukken die 'verdekt' worden gedaan, formeel niet als Wob-verzoeken zijn te kwalificeren en dus niet binnen de daarvoor voorgeschreven termijn hoeven te worden afgedaan. Zie bijvoorbeeld ABRvS 20 augustus 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3106, *JB* 2014/185, m.nt. L.J. Wildeboer; ABRvS 11 september 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1133, *Gst.* 2013/128, m.nt. C.N. van der Sluis, *JB* 2013/204, m.nt. G. Overkleef-Verburg.

De Rotterdamse rechtbank heeft het beginsel van misbruik van procesrechtelijke bevoegdheden gebruikt als reden voor het niet-ontvankelijk verklaren van een bestuursrechtelijk beroep (Rb. Rotterdam 12 december 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:10241, *Gst.* 2014/57, m.nt. C.N. van der Sluis, *JG* 2014/1, m.nt. A.A. Al Khatib & T. Barkhuysen). Deze redenering wordt inmiddels door andere bestuursrechters gevolgd. Een recent voorbeeld is Rb. Gelderland 16 oktober 2014, ECLI:NL:RBGEL:2014:6487. Zie ook de noot van L.M. Koenraad onder CRvB 18 februari 2014, *AB* 2014/165, en het artikel van T.A. Willems-Dijkstra & D.T. van der Leek over misbruik van (proces)recht in *NTB* 2013/7.

3. De gemeente Dordrecht wist de burgerlijke rechter zelfs te bewegen tot het opleggen van een 'verzoeken- en beroepenverbod' aan een — inmiddels landelijk bekende — Dordtse veelschrijver, op straffe van forse dwangsommen. Men leze in dit verband Rb. Rotterdam 21 maart 2013 *AB* 2013/151, m.nt. R. Stijnen, *Gst.* 2013/86, m.nt. C.N. van der Sluis, *AAe* 2013, 681-685, m.nt. L.J.A. Damen (met de kanttekening dat ook bestuursorganen misbruik van procesrecht kunnen maken). Het tegen dit vonnis ingesteld hoger beroep heeft geleid tot Hof Den Haag 28 januari 2014, *AB* 2014/197, m.nt. R. Stijnen, *Gst.* 2014/59, m.nt. C.N. van der Sluis & M.A.J. West.

Toen bleek dat dwangsommen in het geheel niet het beoogde effect hebben, heeft de gemeente Dordrecht gegrepen naar een ultiem middel om de naleving van het door de burgerlijke rechter opgelegd verbod af te dwingen, door het indienen van een verzoek tot gijzeling/toepassing van lijfswang voor de duur van één jaar. Op dat verzoek is in het hiervoor (*AB* 2014/415) afgedrukte vonnis positief beslist.

De Dordtse veelschrijver toonde zich overigens (ook) van de dreigende lijfswang niet onder de indruk. De man verklaarde namelijk dat hij in het huis van bewaring des te meer tijd zou hebben om zich aan zijn brievenaar te wijden. Aldus wordt duidelijk dat tegen sommige mensen ogenschijnlijk geen enkel bestaand systeem is bestand, en dat de werkelijkheid soms nog buitenissiger is dan de grootste creatieveling kan bedenken.

Daarmee roept het vonnis van de Rotterdamse voorzieningenrechter vragen op. Wat kan de gemeente Dordrecht nog meer doen om te voorkomen dat haar ambtelijk apparaat wordt ontwricht, met gevolgen voor de kwaliteit van dienstverlening aan andere burgers? Mag de gemeente op enig moment alle brieven van de Dordtse veelschrijver ongelezen en onbeantwoord naar de prullenbak verwijzen? Zo ja, voelen andere overheidsinstanties zich vrij om kritische burgers dood te zwijgen door hun brieven — hoe gerechtvaardigd en gelegitimeerd ook — achteloos terzijde te schuiven?

4. Het hierboven afgedrukte vonnis van de Haagse civiele rechter leert dat vanaf nu in beginsel elke veelschrijver een met civiele dwangsommen versterkt communicatieverbod riskeert, indien deze lijn navolging zou krijgen. Ook dat vonnis roept vragen op.

Hoeveel brieven heeft de Leidse veelschrijver aan de gemeente (en haar bestuursorganen en ambtenaren) gestuurd? En wat maakt dat het ambtelijk apparaat van de gemeente Leiden onevenredig wordt belast? Hoeveel ambtenaren waren nodig om de verzoeken van de Leidse veelschrijver te beantwoorden? Hoeveel tijd waren die ambtenaren daarmee gemiddeld per week kwijt? Waarom kan uit het zwijgen over een belang op zichzelf worden afgeleid dat geen reëel belang bij het doen van Wob-verzoeken bestaat? En waarom is het ontbreken van een reëel belang op zichzelf reeds onrechtmatig jegens de gemeente Leiden, als uit de Wob en de daarop betrekking hebbende jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak moet worden afgeleid dat een aanvrager geen specifiek eigen belang hoeft te stellen? Waarom wordt het begrip 'bestoken' — dit is trouwens een subjectieve kwalificatie en geen vaststelling van een objectief feit — gehanteerd?

Om kort te gaan: de Haagse voorzieningenrechter suggereert in de motivering van zijn uitspraak veel maar onderbouwt weinig, en daarom overtuigt zijn vonnis ons niet (ook al willen wij best geloven dat de feiten ernstig genoeg voor toewijzing van de vordering waren). Dit vinden wij om twee redenen onwenselijk. Ten eerste: de mogelijkheid tot belemmering van een bevoegdheid die voor het functioneren van de democratische rechtsstaat zeer belangrijk is, mag slechts in uitzonderlijke gevallen worden benut, aan de hand van objectieve gegevens, en op basis van een ook voor derden inzichtelijke en gedegen redenering die duidelijk maakt dat het gedrag van de veelschrijver evident niet door de beugel kan. Ten tweede: een rechter die het recht op indienen van Wob-verzoeken ogenschijnlijk tamelijk snel aan banden legt, schept een precedent waaruit andere overheidsinstanties moed putten om kritische burgers de mond te snoeren door met een civiele vordering te dreigen.

5. De zojuist geformuleerde vragen laten zien dat de huidige rechterlijke praktijken de nodige nadelen met zich

brenge. Het niet-ontvankelijk verklaren van bestuursrechtelijke beroepen zonder specifieke wettelijke grondslag (ook als dit wegens gebrek aan procesbelang gebeurt!) vergt een stevig en principiële debat. De civielrechtelijke route is voor overheidsinstanties moeizaam (want het volgen van een dagvaardingsprocedure kost relatief veel tijd en geld) en lang niet altijd effectief (als de veelschrijver ondanks alles brieven blijft sturen), en leidt soms tot onevenredige resultaten (aangezien onvrijwillige vrijheidsbeneming voor de betrokkene hoe dan ook ingrijpende gevolgen heeft).

Het wordt, wat ons betreft, dan ook hoog tijd voor introductie van passende wettelijke maatregelen.

Dat laatste is trouwens makkelijker gezegd dan gedaan. Dat wordt duidelijk bij een kritische beschouwing van twee concrete ideeën, namelijk (1) het voorstel van minister Plasterk om de in afd. 4.1.3.2 Awb neergelegde dwangsomregeling niet meer van toepassing op WOB-verzoeken van toepassing te laten zijn (*Handelingen II 2013/14*, Aanhangsel, nr. 2469) en (2) de in het initiatiefvoorstel Wet open overheid (Woo; *Kamerstuk 33828*) opgenomen antimisbruikbepaling.

6. Beperking toepassingsbereik afd. 4.1.3.2 Awb. De huidige regeling is op zichzelf zeker vatbaar voor serieuze kritiek, maar heeft wel in belangrijke mate bijgedragen aan een tijdige behandeling van — meestal — serieuze WOB-verzoeken, zoals valt af te leiden uit het rapport *Evaluatie van een drietal versnellingsinstrumenten uit de Awb* (Kamerstukken II 2013 /14, 33740 VI. nr. 100). Het openbaar bestuur moet dus hoe dan ook blijvend worden geprikkeld om binnen een zo kort mogelijke termijn op alle aanvragen (in de zin van art. 1:3 lid 3 Awb) te beslissen. Wij willen niet terug naar de tijd waarin een burger lijdzaam moet wachten tot het bestuursorgaan inhoudelijk op een serieus verzoek reageert.

7. Antimisbruikbepaling. De initiatiefnemers worstelen met de formulering van een bepaling die misbruik van de Wob aan banden moet leggen.

Eerste versie (Kamerstukken II 2011 /12, 33828, nr. 2; 5 juli 2012): “Indien het orgaan op zwaarwegende gronden meent dat een verzoeker kennelijk misbruik maakt van de rechten die deze wet toekent, kan het orgaan de Informatiecommissaris gemotiveerd toestemming vragen het verzoek op die grond af te wijzen.”

Tweede versie (Kamerstukken II 2013 /14, 33828, nr. 8; 12 december 2013): “Indien het bestuursorgaan aannemelijk maakt dat de verzoeker kennelijk een ander doel heeft dan het verkrijgen van publieke informatie of indien het verzoek evident geen bestuurlijke aangelegenheid betreft, kan het binnen twee weken nadat het bestuursorgaan daarvan is gebleken, besluiten het verzoek niet te behandelen.”

Derde versie (Kamerstukken II 2013 /14, 33828, nr. 13; 13 mei 2014): “Indien de verzoeker kennelijk een ander doel heeft dan het verkrijgen van publieke informatie of indien het verzoek evident geen bestuurlijke aangelegenheid betreft, kan het bestuursorgaan binnen twee weken na ontvangst van het verzoek, dan wel onverwijld nadat is gebleken dat de verzoeker kennelijk een ander doel heeft dan het verkrijgen van publieke informatie, besluiten het verzoek niet te behandelen.”

Maar hoe de antimisbruikbepaling ook wordt geformuleerd, een nadeel van zo'n bepaling is en blijft dat het bestuursorgaan de — voor misbruik vatbare — bevoegdheid krijgt om zonder rechterlijke controle vooraf een burgerrecht ernstig te beperken. Zie in dit verband van de hand van diverse auteurs, *Adequate rechtsbescherming bij grondrechtenbeperkend overheidsingrijpen*, Deventer: Kluwer 2014. Bovendien kost (ook) het gebruik van die bevoegdheid veel tijd en moeite, aangezien het bestuursorgaan per verzoek moet onderzoeken of (en motiveren dat) een verzoeker misbruik van de Wob maakt. Lees de meest recente versie van art. 4.6 Woo en besef wat nodig is voor een rechtens houdbare beslissing om een Wob-verzoek buiten behandeling te laten.

8. Volgens ons kan het simpeler, tenminste als de wetgever de moed heeft om de bestuursrechter te belasten met een *preventieve* rol in het verkeer tussen (vragende) burgers en (reagerende) bestuursorganen. Zie T. Barkhuysen, 'Remedies tegen misbruik van bestuursrecht', *NJB* 2014/1675. Bij vermeend structureel misbruik van een wet zoals de Wob, kan het bestuursorgaan aan de bestuursrechter verzoeken om aan een burger een tijdelijk 'communicatieverbod' op te leggen (of om de duur van een verbod te verlengen). De toewijzing van zo'n verzoek ontslaat het bestuursorgaan — tijdelijk — van de plicht om te reageren op verzoeken van de burger die in het recente verleden structureel misbruik van diens bevoegdheden heeft gemaakt. De betrokken burger kan wel aan de bestuursrechter vragen om opheffing van het jegens hem uitgesproken verbod. De bestuursrechter neemt een opheffingsverzoek echter pas in behandeling na voldoening van een substantieel griffierecht door de burger, die het betaalde bedrag slechts terugkrijgt indien het opheffingsverzoek wordt toegewezen. Zo kan een

gebalanceerd en toch effectief antimisbruikstelsel ontstaan.

Het ontgaat ons niet dat dit voorstel noodzaakt tot de introductie van (weer) een nieuwe rechtsfiguur in de Awb, en dat het bestuurs(proces)recht op die manier (weer) een stukje ingewikkelder wordt. Doormodderen op de huidige voet is echter geen aantrekkelijk alternatief. De door ons besproken vonnissen van de Rotterdamse en de Haagse voorzieningenrechter laten dat duidelijk zien.